

УКРАЇНСЬКИЙ КРИМ: ВІД МІФІВ ДО ІСТОРИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Рецензія на книгу: Чумак В.А. Україна і Крим: спільність історичної долі. Вид. 2-ге, переробл. і доповн. – К.: ВПЦ АМУ, 2013. – 180 с.

Для Чумака Василя Арсеновича – відомого історика, джерелознавця – ця книга є продовженням багаторічних досліджень спільності історичної долі України і Криму, як органічної складової нашої держави. Вона презентована цілим рядом наукових праць вченого, серед яких: "Україна і Крим: феномен на межі Європи і Сходу", "Український Крим як проблема українсько-російських стосунків", "Кримська карта" у Харківській угоді" та ін.

Дане наукове дослідження представлено сімома окремими розділами, в яких простежуються етапи історичного поєднання долі населення Кримського півострова і материкової України за часів Київської Русі, козацької доби і Кримського ханату, Української Гетьманської держави, в часи панування Російської імперії та СРСР й, на кінець, в умовах утворення незалежної Української держави. Завдяки своєму географічному розташуванню Крим з давніх-давен відігравав помітну роль в економічному і політичному житті народів і країн Азово-Чорноморсько-Середземноморського басейну та й сьогодні залишається в епіцентрі геополітичних інтересів Росії, Туреччини і деяких західних країн.

В книзі наведені численні письмові і археологічні джерела, які засвідчують, що слов'яни проживали на Кримському півострові ще у VIII ст., а з утворенням древньоруської держави посилюється проникнення слов'яно-русів у Північне Причорномор'я. Значний, а часом вирішальний вплив в подальшому на характер стосунків між Україною і Кримом мали сусідні народи та держави, які володіли цими землями. Це і Візантія, і Золота Орда, і Русько-Литовська держава, і Річ Посполита, і, звичайно, Росія з Туреччиною. Та навіть і в умовах чужоземного панування, нерідко, як простежується в дослідженні, українсько-кримські стосунки розвивалися, спираючись на власні принципи, досвід і традиції, що йшли всупереч політиці великих держав. Доказовим автором є те, що саме XVIII століття дає підстави говорити вже про традицію мирних і толерантних українсько-кримських відносин. І це тоді, коли точилася запекла боротьба між Російською та Османською імперіями за панування в Причорномор'ї.

Висвітлюючи сучасний етап державного будівництва в Україні і Криму як її складової частини, певні труднощі на цьому шляху автор вирішує через аналіз їх історичного походження від давнини до сьогодення з метою пошуку саме інтеграційних тенденцій у взаємовідносинах. Дослідник не оминув і проблему стосунків Криму з Росією, доказово розвінчуючи міфи та стереотипи російської історіографії, що склалися і трансформуються багато століть. Розкриває

В.Чумак і цілий ряд проблем, що постали на шляху державного будівництва в цілому і в Криму зокрема і, які так чи інакше пов'язані з російсько-українськими стосунками.

Розділи монографії насичені не тільки широкою джерельною базою, але й цілим рядом документальних додатків, що підсилюють основні положення дослідження й надають йому наукової правди пізнання, динамічності й цілеспрямованості, спонукають до подальшого вивчення і висвітлення проблеми спільності історичної долі України і Криму з найдавніших до новітніх часів.